

Název: **World Diabetes Day 2014**

Školitel: **Branislav Ruttkay-Nedecký, Dagmar Uhlířová,
Hana Buchtelová**

Datum: **14.11.2014**

Reg.č.projektu: CZ.1.07/2.3.00/20.0148

Název projektu: Mezinárodní spolupráce v oblasti "in vivo" zobrazovacích technik

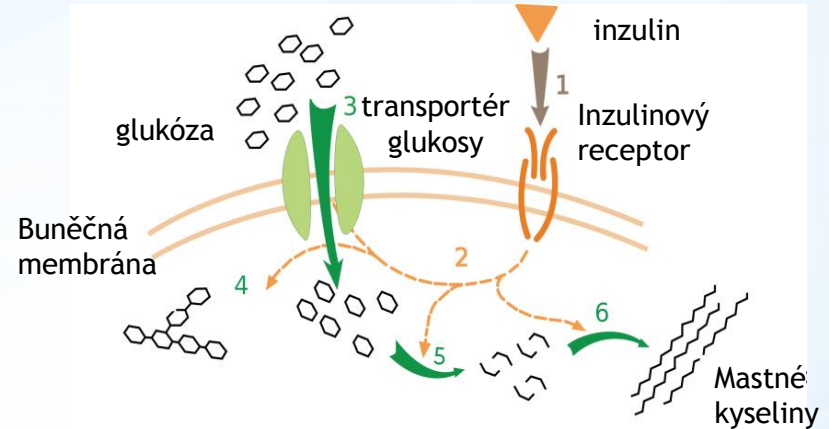
* Úloha inzulínu v organismu

Inzulín zprostředkovává průchod glukózy a aminokyselin do buněk - buňka získává energii

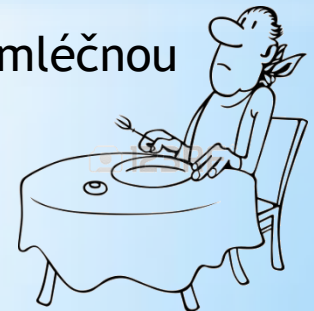
Po jídle

- Zvýšení hladiny glukózy v krevním oběhu
- Vyplavení inzulínu do krevního oběhu ze slinivky břišní
- Zabrání játrům vyplavení glukózy do krevního oběhu
- Podporuje tvorbu svalového glykogenu
- Podporuje přeměnu cukru na tuk (přebytek glukózy)
- Poločas rozpadu (játra) 35 min

Hladovění a při sportu

- Snížení hladiny glukózy v KO
- Blokování sekrece inzulínu
- Po zvýšené námaze přeměňuje kyselinu mléčnou na glykogen

* Diabetes mellitus

* Diabetes mellitus I typu (vrozený)

- * Autoimunitní ničení B buněk ve slinivce břišní zodpovědných za syntézu inzulínu
- * Léčba podáváním inzulínu

* Diabetes mellitus II typu (získaný)

- * Organismus produkuje nadbytek inzulínu, avšak jej neumí zužitkovat
- * Léčba perorálními antidiabetiky (zvyšují citlivost organismu k inzulínu)
- * Kombinovaná léčba v důsledku vyčerpání B buněk - podávání inzulínu i antidiabetik

* Ostatní typy diabetu

* Těhotenský diabetes

- * Neschopnost slinivky břišní se vyrovnat s hormonální nerovnováhou v těhotenství, selhává produkce inzulínu
- * Glukosa přestupuje přes placentu do plodu - přemíra glukosy a inzulínu v těle matky
- * Riziko poporodní hypoglykemie, vyšší porodní hmotnost, novorozenecká žloutenka

* Diabetes insipidus

- * Nedochozí k narušení sekrece inzulínu, ale antidiuretického hormonu ADH

* Akutní komplikace diabetu

* Hypoglykemie

- * Patologický pokles glykemie pod hodnotu 3,3mmol/l
- * Způsoben přebytkem uměle podaného inzulínu
- * Projevy: slabost, bolest hlavy, studený pot, hlad, porucha jemné motoriky a později křeče až bezvědomí
- * Hypoglykemické koma

* Hyperglykemie

- * Zvýšení glykemie nad normu na 7 mmol/l (u diabetiků)
- * Způsoben nedostatečnou aplikací inzulínu, přejedením nebo působením stresových hormonů (adrenalin, kortizol)
- * Projevy: žízeň, sucho v ústech, nadměrné močení, velký hlad, rozostřené vidění
- * Dlouhotrvající hyperglykemie přispívá k chronickým obtížím
- * Hyperglykemické koma

* Diabetická ketoacidóza

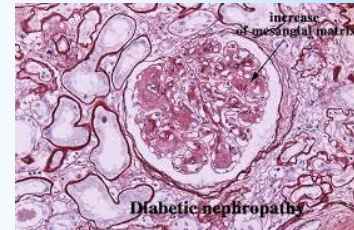
- * Způsobena malým až nulovým obsahem inzulínu v krvi
- * Charakterizována vysokou glykemií, acidózou a vysokou hladinou ketolátek

* Chronické komplikace diabetu

* Diabetická nefropatie

- * Chronické onemocnění ledvin, které je způsobeno vlivem dlouhodobě zvýšené glykemie
- * Morfologické změny ledvinových glomerulů, které mohou vést k poklesu funkce nebo jejich selhání

* Diabetická retinopatie

- * Nezánettivé onemocnění oční sítnice
- * Dochází k poškození krevních cév vyživujících sítnici a v těžkých případech ke krvácení do sklivce a sítnice se závažnou poruchou zraku až slepotou

* Diabetická neuropatie

- * Nezánettivé poškození funkce a struktury periferních nervů vlivem dlouhodobě zvýšené glykemie
- * Mohou být poškozeny nervy motorické, senzitivní i vegetativní
- * Jedná se o nejčastější chronickou komplikaci

* Diabetická angiopatie

- * Aterosklerotické projevy na tepnách a cévách
- * Rozdělujeme makro a mikroangiopatii

* Diabetická noha

- * Je charakterizována jako ulcerace nebo poškození tkání nohou diabetiků způsobena neuropatií a ischemií, které jsou doprovázeny infekcí

*Diabetické pomůcky

* Pohyb a cukrovka

* Pravidelná pohybová aktivita

- * Snižuje hodnotu glykémie
- * zlepšuje schopnost tkáním zpracovat cukr
- * Snižuje krevní tlak a hladinu tuku v krvi
- * Pozitivní vliv na psychiku

* Vhodné pohybové aktivity mladé

- * Vše včetně vrcholových sportů

* Vhodné pohybové aktivity pro starší

- * Chůze (4-6km/h), Nordic walking, cross trainer, posilování, plavání, jízda na kole, cvičení s fitbally, aqua aerobic
- * Minimálně 30 min., ideálně 60 min.

* Nevhodné pohybové aktivity pro starší

- * Adrenalinové sporty, sporty u nichž hrozí zranění, dlouhotrvající sporty (mohou navodit hypoglykémii)

Rady pro cvičení

- * **Hypoglykémie**
  - * u pacientů, kteří užívají léky snižující hladinu cukru (inzulín, některé tablety), se může projevit až do 24 hodin po cvičení.
  - * může většinou stres ze cvičení nebo nevhodná forma cvičení.
- * **Adrenalinové sporty jsou nevhodné pro diabetiky** - zvláště pro pacienty s tzv. labilním diabetem
- * **Při glykémii pod 5,5 mmol/l u pacientů užívajících hypoglykemizující léky** je před cvičením vhodné nejprve doplnit sacharidy až do vzestupu glykémie.
- * **U diabetiků s retinopatií** (postižení očních cév) je naprosto nevhodné posilování, resp. anaerobní zátěž.
- * **Monitorování glykémie pomocí glukometru** před, v průběhu a po cvičení.
- * **vždy mít tzv. snack neboli potraviny umožňující rychlé zvýšení glykémie** pro případ, že se u něj objeví hypoglykémie nebo její příznaky. Vhodné je např. ovoce a tyčinky s vyšším obsahem sacharidů
- * **Pro pacienty, kteří mají před cvičením glykémii více než 14 mmol/l** a mají v moči přítomny ketolátky, je cvičení nevhodné
- * **Pokud máte diabetes 1. typu, buďte obezřetní**, neboť hrozí častěji riziko hypoglykémie. **Nikdy nesportujte na lačno!** Zvolte spíše vytrvalostní a silové cvičení.

*Dieta

* Vhodně zvolená dieta podporuje léčbu

- * Vhodné je rozdělit jídlo na 6 dávek (menší výkyvy glykémie)
- * Dostatečné množství bílkovin
- * Omezení tuků
- * Přijímat vlákninu, vitamíny, minerální látky
- * Dbát na nízký glykemický index u sacharidu

Vhodné potraviny

maso jatečných zvířat (libové)

drůbeží maso

rybí maso (může být i tučné, protože obsahuje „rybí mastné kyseliny“, které jsou prevencí srdečně cévních chorob) - zařazujeme je do jídelníčku 2-3 x týdně

mléko a mléčné výrobky netučné (sýry, tvaroh, jogurty, kefír, podmáslí)

vejce (především bílek)

luštěniny (neobsahují všechny nezbytné aminokyseliny, ale vhodnou kombinací druhů - například luštěniny + obiloviny - se jejich bílkovina zlepší)

zelenina

ovoce

brambory

celozrnné pečivo

celozrnná rýže a těstoviny

Nevhodné potraviny

tučná masa - maso z kachny, husy, bůček

zabíjačkové pochoutky

uzená masa

anglická slanina

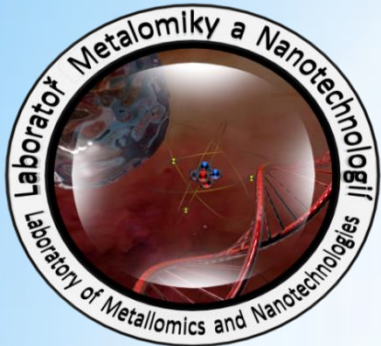
škvarky

smetana, šlehačka, máslo, sádlo velmi tučné sýry (více než 45 % tuku v sušině) a smetanové krémy

bílé pečivo

jasmínová rýže

bramborová kaše

Mendel
University
in Brno

Děkujeme Vám za pozornost

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ